

*Non-formal Education
Неформално образование*

ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА НЕФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ В ЗАЩИТЕНИ ПРИРОДНИ ТЕРИТОРИИ

Христина Банчева-Преславска

Лесотехнически университет

Резюме. Съществуват различни разбирания за качеството на образованието за устойчиво развитие, като в отделните европейски държави се използват различни индикатори, критерии и инструменти. Оценяването се извършва на организационно ниво и като основни показатели на качеството се открояват: управлението на организацията и на обучителната услуга, планирането, провеждането и мониторингът на обучителната услуга, съответствието на обучителната услуга с темите, целите и методите на образованието за устойчиво развитие и компетентността на обучителите. Като успешен подход се прилага отличаване на най-добрите практики със знак, флаг или друг символ. Статията включва аналитичен преглед на теоретични и научно-приложни литературни източници за системи и подходи за осигуряване качеството на неформалното образование за устойчиво развитие. Кратко представя внедрения български пример за критериална система за оценка на услуги в сферата чрез знак за качество „Златен орех“. Разработената система за оценка на качеството на образователни дейности и предложеният знак за качество „Златен орех“ са пряко свързани с ефективността на тези дейности, като превантивна мярка за опазване на биологичното разнообразие. Провеждането на качествени образователни дейности, свързани с придобиване на нови знания, умения и компетенции в областта на екологията и опазването на природната среда, има значима роля за разширяване на обхвата и повишаване ефективността на услугите, предлагани от паркови дирекции и други природозащитни организации.

Ключови думи: образование за устойчиво развитие; екологично образование; качество

Увод

Постигането на добри учебни резултати, придобиването на полезен опит от неформалното образование и неговото успешно валидиране изискват контролиране на качеството на обучителните услуги. Оценяването в сферата на образованието

обаче се извършва предимно във формалната система, за да измери постиженията на учениците в различна възраст (PISA) или класиранията на университетите.

Докато формалното образование може да бъде количествено изразено и описано, това е по-трудно при неформалното образование, което често няма структура и е трудно да се оцени количествено и качествено (Dumitrescu, 1999). В същото време, за постигане на целите за устойчиво развитие съществена роля има именно неформалното образование, което в своето огромно разнообразие и различни резултати следва да се характеризира с лека стандартизация, посочва UNESCO в своя доклад от 2018 г.

Литературно изследване

Международният стандарт ISO 29990 „Образователни услуги в неформалното образование и обучение – основни изисквания за доставчици“ (ISO 29990: 2010) предлага модел за постигане на качество в работата на организации, работещи в сферата на неформалното образование (НФО). Включва дизайн, разработване и предлагане на НФО. Критериите, които разглежда, са свързани с обучителната услуга и с управлението ѝ. Съгласно стандарта за качествена обучителната услуга са необходими следните елементи: определяне на потребностите на обучаемите; дизайн на обучителната единица; обезпечаване на обучителна услуга; мониторинг на предоставената обучителна услуга; оценяване от доставчика на услугата. Последващият го ISO 29993: 2017 „Образователни услуги извън формалното образование – изисквания към услугата“ се фокусира върху самата услуга, като отново обхваща идентифициране на нуждите, планиране, дизайн, обслужващ и обучаващ персонал, учебни материали и среда, резултати, мониторинг и оценка.

Системите за управление на околната среда също предлагат възможности за застъпване на принципите на устойчивото развитие в цялостната работа на организациите, провеждащи образование за устойчиво развитие (ОУР), чрез цикъла „определяне на цели – предприемане на мерки – контрол на резултатите – новоопределяне на целите“ (Müller & Gilch & Startmann, 2007). ISO и EMAS използват икономически подход при оценяване (Gilch et al., 2005), а в природонаучно и техническо направление разбирането за оценка е свързано с измерване точността на приборите и уредите или пък въздействието върху околната среда се монетизира и се прилага принципът „замърсителят плаща“ (Meyer & Stockmann, 2007; Rothlauf, 2004; Stockmann, 2002; Hueber & Müller, 2003).

Инструментите за управление на околната среда Sustainability Balanced Scorecard (SBSC), Sustainability Assessment for Enterprises (SAFE), Initialer Nachhaltigkeitscheck (INC) и Sustainable-Excellence-Ansatz (SusEX) използват контролни списъци, въпросници и други средства за оценка. Подчертават като важни за устойчивостта на организацията елементите: персонал, партньорства, управление, непрекъснато учене и подобряване, ефективност на процесите, нужди на клиентите/целевите групи (Baedeker & Meier & Rohn, 2007).

Докладите за устойчиво развитие са още един инструмент за осигуряване на качествена грижа за околната среда и обществото заедно с подобряване на конкурентоспособността на организациите. Към критериите за устойчивост се включват управлението на ресурси и опазване на околната среда, директните икономически въздействия и др. (Clausen & Loew, 2007). Докладите подпомагат, координират и комуникират сред широката общественост устойчивото управление на организациите. В Германия например се основават на индикатори за качество, разработени от водещи научни институции през 2002/2003 година, които уеднаквяват дотогава използвани системи и определят като оптимални 20 базови критерия за устойчивост, интегриращи аспектите екология, икономика и общество¹⁾.

Немският учен Apel (1998) поделя управлението на екообразователни услуги на две нива – на макро- и на микропроцеси. Управлението на макропроцеси включва организационното развитие, корпоративната идентичност, развитието на качество, образователния маркетинг и рентабилност, а това на микропроцеси – ръководство, комуникация, модерация и медиация.

Оценката на комуникацията за устойчиво развитие, в това число на образователните дейности с екологична насоченост, е обект на изследване от редица учени, като Knaap & Kim (1998), Huber & Müller (2003), Meyer & Stockmann (2007), Michelsen (2007), Schedler & Poller (2000) и др.

Според Stockmann (2003), Wottawa (2003), Meyer (2007) оценката служи за подобряване на качеството на дадена програма, мерки или услуги, а предмет на оценяване могат да бъдат физически лица, организации, продукти, реформи, закони, мерки, програми, проекти.

Оценката се прави според критерии, които могат да бъдат определени от потребителя на оценяването, от целевите групи, от заинтересовани лица, от самия оценител или пък от всички заедно. При определяне на критериите за оценяване е важно да се има предвид: какви са целите на оценяване, т.е. за какво ще се използва; кои са задачите на оценяването, т.е. кои са аналитичните перспективи, които предприема, и кои са познавателните интереси; кой извършва оценката, т.е. осъществяващата програмата организация или външни експерти; как се прави оценката, т.е. какви са основната парадигма и методите на проучването. Освен контролиране на постигнатите резултати оценяването помага и за откриване на образователния потенциал на обучителните дейности за осигуряване на качеството (Meyer & Stockmann, 2007).

Съществуват различни подходи и методи за оценка на образователните дейности, които са описани от Андреев (1996), Бижков (1995), Pintrich (2004), Bergmüller & Paasch (2008), Scheunpflug (2010), Caspari (2012). Всички те изследват ефекта от образователния процес въз основа на критерии, свързани с определяне на целите и контрола на обучителните дейности.

Общо 13 индикатора за оценка на ОУР разработват Michelsen, Adomßent et al. (2011) за различни нива в Германия: политика, имплементиране, училище и висши учебни заведения, като всички те са за държавния сектор. Критериите

за оценка на ОУР, които поставя Стратегията за образование за устойчиво развитие²⁾, също са на държавно ниво.

В своята оценка и преглед на Декадата за образование за устойчиво развитие Wals (2009) отбелязва, че съществува широк набор от гледни точки и тълкуване на това какво представлява ОУР, като то е заложено предимно във формалното образование и липсват индикатори за качество на неформалното ОУР.

Като изследват системата от национални паркове в Колумбия, Zorrilla-Pujana и Rossi (2016) предлагат интегриран подход за по-добра ефективност на екообразованието при управление на защитени територии чрез набор от измерими показатели:

- адекватност на информацията – придобити знания за опазване на биоразнообразието и защитените територии;

- съгласуваност на комуникацията – степента на съгласуваност на образователните дейности с установените рискове и цели на управление на защитените територии;

- качество на участието – измерва участието на заинтересованите страни в стратегиите за управление, което се подкрепя от екообразованието;

- непрекъснатост на екообразованието – постоянството в работата на учителя, изпълнението на дейностите и постигането на целите;

- изпълнимост на екообразователната програма – измерва обхвата на провежданите образователни процеси в рамките на Националната стратегия за екообразование.

Пример от Испания е Стратегията на Арагон за екообразование (2010), която има за цел подобряване на екообразованието в провинция Арагон. Определени са 8 направления за качество, които включват: оборудване на центровете за екообразование, обучение, програми, информационни и образователни материали и др.

Германското сдружение „Политика за развитие и социална помощ“ – VENRO e.V., предлага следните основни критерии за качество на образованието за развитие (2011): качество на подготовката, на съдържанието и на обучителната методика.

Съществуват добри примери за осигуряване на качество в неформалното екообразование чрез създаване и присъждане на отличителни знаци.

Опит, базиран на подхода ISO 14001/EMAS, е международната програма „Екоучилища“ на Фондацията за екологично образование (2016) от 49 държави от Европа, Америка, Африка, Океания и Карибите. „Екоучилища“ връчва знака за качество „Зелен флаг“ на училища с активно и значимо участие в извънкласни дейности при покриване на критериите на Програмата.

Знакът за качество LotC (Learning Outside the Classroom) на Великобритания – учене извън класната стая, е първата национална акредитация за училищата, която признава и подпомага ученето извън класната стая на базата на следните критерии (2009):

- заявява ангажимент за осигуряване и развитие на образователни дейности извън класната стая за всички ученици;
- ефективно планира образователните дейности;
- използва наличните си ресурси за дизайн и предоставяне на учене извън класната стая;
- извършва ефективен мониторинг и оценка на ефекта от учене извън класната стая;
- извършва ефективно управление на риска;
- активно промотира ползите от ученето извън класната стая.

Друг опит от Германия, конкретно в областта на ОУР, е знакът за качество „Екообразование Бавария“ (Umweltbildung.Bayern), който отличава организации, мрежи и физически лица, които предлагат стойностни събития в контекста на ОУР. Носителите на Знака покриват критерии за ОУР в областите: човешки ресурси, обучителна услуга, работа с обществеността и мрежи (обмен), като отговарят на изисквания за изграждане на дългосрочна визия, педагогически модел, устойчивост, обучителни методи и техники, публичност.

„Златен орех“

Въз основа на необходимостта от механизми за оценяване и подобряване на качеството на образователните дейности в областта на неформалното образование за устойчиво развитие през 2015 – 2016 година по инициатива на фондация „Екоцентрик“ е основана „Златен орех“ – мрежа от организации в България, които работят и предлагат услуги в сферата на неформалното образование за устойчиво развитие и притежават знак за качество „Златен орех“.

Знакът за качество „Златен орех“ се базира на изложеното по-горе литературно проучване, по-конкретно на ISO 29990, подхода 14001/EMAS, добри практики от Великобритания, Германия, Испания, национални стратегически, планови и програмни документи. Включва критерии и индикатори, съгласувани с близо 170 представители на неправителствени организации и читалища, стопански организации, държавни администрации (вкл. паркови дирекции) и образователни институции, които представляват целевите групи на услуги в областта на неформалното образование за устойчиво развитие (НФОУР). Целеви групи, от една страна, са организациите, предлагащи услуги, а от друга – потенциалните участници в тях. Свързването на заинтересовани страни, привличането и създаването на диалог с целевите групи става чрез поредица от регионални срещи в 6 града с териториален обхват на цялата страна – София, Пловдив, Смолян, Варна, Ловеч и Враца. По време на регионалните срещи с целевите групи е съгласувана чернова на критерии за качество на НФОУР, която впоследствие е прецизирана.

Критериите за качество на НФОУР осигуряват ефективност на инициативите на публичните и частните организации, стремеж към непрекъснато повишаване на капацитета, а на потребителите осигуряват удовлетвореност и ле-

гитимност на участието в тях. Групирани са в 7 категории: „Организационна култура“; „Човешки ресурс“; „Педагогическа концепция“; „Придобиване и усъвършенстване на ключови умения“; „Връзка с измеренията на устойчивото развитие“; „Мониторинг“ и „Комуникационна стратегия“. Към всеки критерий са дефинирани индикатори и съответно измерители, а покриването им от организациите се оценява по тристепенна скала (Bancheva, Yotovska & Asenova, 2016).

Покриването на критериите на „Златен орех“, от една страна, спомага за повишаване капацитета на действащите организации, а от друга – гарантира качество на предлаганите услуги за техните потребители. Знакът за качество подпомага паркови администрации, НПО, НЧ и други организации, които предлагат услуги за НФОУР, да осъществят връзка помежду си, да обменят опит, да популяризират дейностите си сред широката общественост за набиране на участници.

Изводи и препоръки

Управлението на качеството и оценката на неформалното образование за устойчиво развитие с екологична насоченост в защитени територии са пряко свързани с ефективността на обучителните и информационни дейности като превантивна мярка за опазване на биологичното разнообразие. Провеждането на качествени образователни дейности, свързани с придобиване на нови знания, умения и компетенции в областта на екологията и опазването на природната среда, ще има положителен ефект за разширяване на обхвата и повишаване на качеството на предлаганите от парковите дирекции услуги.

Знакът за качество „Златен орех“ е доброволен инструмент за лека стандартизация, приложим за всички природни и национални паркове, които покриват изискванията на системата за качеството на предлаганите от тях образователни услуги. Отличаването на парковите дирекции с него и включването им в едноименната мрежа за обмен на опит, информация и добри практики с други организации в сферата ще спомогне за ефективността на цялостната им работа за опазване на природната среда.

БЕЛЕЖКИ

1. Agenda-Transfer/Bundesweite Servicestelle Lokale Agenda 21. (2003). Gemeinsam empfohlene Indikatoren zur kommunalen Nachhaltigkeit. Agentur für Nachhaltigkeit GmbH. Druckerei Backhaus, Wuppertal.
2. UNECE. (2005). Strategy for Education for Sustainable Development.
3. Dumitrescu, C. (1999). Non-formal Education Report. Report Committee on Culture and Education. Council of Europe.
4. Gobierno de Aragón. Departamento de Medio Ambiente. (2010). Calidad en Educación Ambiental en Aragón, 31 – 49.

5. ISO 29990:2010. (2010). Learning services for non-formal education and training - Basic requirements for service providers. ISO. Switzerland, 1 – 18.
6. Michelsen, G., Adomßent, M., et al. (2011). Indikatoren der Bildung für nachhaltige Entwicklung – ein Werkstattbericht. Deutsche UNESCO-Kommission e.V. (DUK).

ЛИТЕРАТУРА

- Андреев, М. (1996). *Процесът на обучението. Дидактика*. София: Св. Климент Охридски.
- Apel, H. (1998). Umweltbildungsmanagement (313 – 322). In: Beyersdorf, M., Michelsen, G., Siebert, H. Umweltbildung. *Theoretische Konzepte, empirische Erkenntnisse, praktische Erfahrungen*. Neuwied, Kriftel: Hermann Luchterhand Verlag.
- Baedecker, C., Meier, S. & Rohn, H. (2007). Kommunikation und Qualifizierung für nachhaltigkeits-orientierte Organisationsentwicklung (635 – 647). In: Michelsen, G. & Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Банчева, Х., Йотовска, К. & Асенова, А. (2016). Методология за оценка и въздействие на работата на организации в сферата на образование за устойчиво развитие. *Управление и устойчиво развитие*, 4, 59, 45 – 50.
- Bergmüller, C. & Paasch, D. (2008). Evaluation von Lerneffekten in Maßnahmen entwicklungsbezogener Bildungsarbeit. *ZEP – Zeitschrift für internationale Bildungsforschung und Entwicklungspädagogik*, 31 (2), 15–19.
- Бижков, Г. (1995). *Методология и методи на педагогическите изследвания*. София: Аскони-Издат.
- Caspari, A. (2012). Chancen der Wirkungsorientierung für die entwicklungspolitische Bildungsarbeit. *ZEP – Zeitschrift für internationale Bildungsforschung und Entwicklungspädagogik*, 35 (2), 11 – 17.
- Clausen, J. & Loew, T. (2007). Leitlinien und Standards der Nachhaltigkeitsberichterstattung (614 – 622). In: Michelsen, G. & Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Gilch, H., Müller, J., Stratmann, F. & Holzkamm, I. (2005). Managementmethoden in Hochschulen – Einsatzgebiet Umwelt- und Arbeitsschutz (127 – 142). In: Filho, W.L. & Delakowitz, B. *Umweltbildung, Umweltkommunikation und Nachhaltigkeit 18: Umweltmanagement und Nachhaltigkeit an Hochschulen*. Frankfurt am Main: Lang.
- Hueber, J. & Müller, A. (2003). Zur Evaluation von Umweltschutz-Maßnahmen in Staat und Unternehmen. In: *Stockmann, R. Evaluationsforschung*. München: Verlag C.H.BECK.

- Knaap, G., Kim, J. (1998). *Environmental Program Evaluation*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.
- Meyer, W. & Stockmann, R. (2007). Evaluation von Nachhaltigkeitskommunikation (S. 351 – 363). In: Michelsen, G.& Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Michelsen, G. (2007). Nachhaltigkeitskommunikation: Verständnis–Entwicklung–Perspektiven (S.25 – 42). In: Michelsen, G.& Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Müller, J., Gilch, H. & Stratmann, F. (2007). Zertifizierung von Umweltmanagementsystemen an Hochschulen (871 – 880). In: Michelsen, G.& Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Pintrich, P., R. (2004). A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students. *Educational Psychology Review*, 4, 385 – 408.
- Schedler, K. & Proeller, I. (2000). *New Public Management*. Stuttgart: UTB.
- Scheunpflug, A. (2008). Evaluation in der entwicklungsbezogenen Bildungsarbeit: Die Geschichte der Entstehung von Qualitätsstandards. *ZEP – Zeitschrift für internationale Bildungsforschung und Entwicklungspädagogik*, 31 (2), 4 – 7.
- Stockmann, R. (2003). *Evaluationsforschung. Grundlagen und ausgewählte Forschungsfelder*. Münster: Waxmann Verlag.
- Wals, A. E. J. (2009). A Mid-DESD Review: Key Findings and Ways Forward. *Journal of Education for Sustainable Development* 3 (2), 195 – 204.
- Wottawa, H. & Thierau, H. (2003). *Lehrbuch Evaluation*. Göttingen: Hans Huber Verlag.
- Zorrilla-Pujana, J. & Rossi, S. (2016). Environmental education indicators system for protected areas management. *Elsevier: Ecological Indicators*, 67, 146 – 155.

REFERENCES

- Andreev, M. (1996). *Protsetsat na obuchenieto. Didaktika*. Sofia: St. Kliment Ohridski.
- Apel, H. (1998). Umweltbildungsmanagement (313 – 322). In: Beyersdorf, M., Michelsen, G., Siebert, H. Umweltbildung. *Theoretische Konzepte, empirische Erkenntnisse, praktische Erfahrungen*. Neuwied, Kriftel: Hermann Luchterhand Verlag.
- Baedecker, C., Meier, S. & Rohn, H. (2007). Kommunikation und Qualifizierung für nachhaltigkeits-orientierte Organisationsentwicklung (635 – 647). In: Michelsen, G. & Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.

- Bancheva, H., Yotovska, K. & Asenova, A. (2016). Methodology for Evaluation and Influence of the Work of Organizations in the Field of Education for Sustainable Development. *Management and Sustainable Development*, 59, 45 – 50.
- Bergmüller, C. & Paasch, D. (2008). Evaluation von Lerneffekten in Maßnahmen entwicklungsbezogener Bildungsarbeit. *ZEP – Zeitschrift für internationale Bildungsforschung und Entwicklungspädagogik*, 31 (2), 15–19.
- Bizhkov, G. (1995). *Metodologia i metodi na pedagogicheskite izsledvania*. Sofia: Askoni-Izdat.
- Caspari, A. (2012). Chancen der Wirkungsorientierung für die entwicklungspolitische Bildungsarbeit. *ZEP – Zeitschrift für internationale Bildungsforschung und Entwicklungspädagogik*, 35 (2), 11 – 17.
- Clausen, J. & Loew, T. (2007). Leitlinien und Standards der Nachhaltigkeitsberichterstattung (614 – 622). In: Michelsen, G. & Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Gilch, H., Müller, J., Stratmann, F. & Holzkamm, I. (2005). Managementmethoden in Hochschulen – Einsatzgebiet Umwelt- und Arbeitsschutz (127 – 142). In: Filho, W.L. & Delakowitz, B. *Umweltbildung, Umweltkommunikation und Nachhaltigkeit 18: Umweltmanagement und Nachhaltigkeit an Hochschulen*. Frankfurt am Main: Lang.
- Hueber, J. & Müller, A. (2003). Zur Evaluation von Umweltschutz-Maßnahmen in Staat und Unternehmen. In: Stockmann, R. *Evaluationsforschung*. München: Verlag C.H.BECK.
- Knaap, G., Kim, J. (1998). *Environmental Program Evaluation*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.
- Meyer, W. & Stockmann, R. (2007). Evaluation von Nachhaltigkeitskommunikation (S. 351 – 363). In: Michelsen, G. & Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Michelsen, G. (2007). Nachhaltigkeitskommunikation: Verständnis–Entwicklung–Perspektiven (S.25 – 42). In: Michelsen, G. & Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Müller, J., Gilch, H. & Stratmann, F. (2007). Zertifizierung von Umweltmanagementsystemen an Hochschulen (871 – 880). In: Michelsen, G. & Godemann, J. *Handbuch Nachhaltigkeitskommunikation. Grundlagen und Praxis*. München: Oekom Verlag.
- Pintrich, P., R. (2004). A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students. *Educational Psychology Review*, 4, 385 – 408.

- Schedler, K. & Proeller, I. (2000). *New Public Management*. Stuttgart: UTB.
- Scheunpflug, A. (2008). Evaluation in der entwicklungsbezogenen Bildungsarbeit: Die Geschichte der Entstehung von Qualitätsstandards. *ZEP – Zeitschrift für internationale Bildungsforschung und Entwicklungspädagogik*, 31 (2), 4 – 7.
- Stockmann, R. (2003). *Evaluationsforschung. Grundlagen und ausgewählte Forschungsfelder*. Münster: Waxmann Verlag.
- Wals, A. E. J. (2009). A Mid-DESD Review: Key Findings and Ways Forward. *Journal of Education for Sustainable Development* 3 (2), 195 – 204.
- Wottawa, H. & Thierau, H. (2003). *Lehrbuch Evaluation*. Göttingen: Hans Huber Verlag.
- Zorrilla-Pujana, J. & Rossi, S. (2016). Environmental education indicators system for protected areas management. *Elsevier. Ecological Indicators*, 67, 146 – 155.

ENSURING QUALITY OF NON-FORMAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PROTECTED AREAS

Abstract. There are various perceptions of the quality of education for sustainable development, using diverse indicators, criteria and tools in the different European countries. The evaluation is at an organizational level and the main indicators are: management of the organization and the training service, planning, implementing and monitoring of the service, correspondence with the themes, goals and methods of education for sustainable development and competence of trainers. The article includes an analytical literature review of theoretical and practical information on systems and approaches for quality assurance of non-formal education for sustainable development. It also shortly presents the implemented Bulgarian system for evaluation of such services through the “Gold Walnut” quality badge. The developed criteria for quality assessment of educational activities and the “Gold Walnut” quality badge are directly related to the effectiveness of these activities for biodiversity conservation as a prevention tool. Conducting quality educational activities, related to the acquisition of new knowledge, skills and competences in ecology and environmental protection has a significant role in expanding the scope and increasing the effectiveness of services offered by nature and national park administrations and other environmental organizations.

Keywords: education for sustainable development; environmental education; quality

✉ **Dr. Hristina Bancheva-Proslavska, Assist. Prof.**
University of Forestry
Sofia, Bulgaria
E-mail: h.bancheva@ltu.bg